اخلاق در آموزش بهداشت: آیا آموزش‌دهندگان بهداشت با آن آشنا هستند؟

محتشم غفاری[۱]، ساناز نصیری اصفهانی[۲]، سکینه رخشنده‌رو[۳]، غلامرضا شریفی‌راد[۴]

مقاله مروری

چکیده

به دلیل خطرات و عدم اطمینان‌ها در ارتباط با تحقیق‌ها و مداخلات پزشکی، ملاحظات اخلاقی اغلب برای تحقیق‌های پزشکی ضروری می‌باشند. متأسفانه در حوزه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت به این ملاحظات اخلاقی به طور معمول پرداخته نشده است. در ایران منابع و متون مربوط به اخلاق و آموزش بهداشت بسیار محدود است و امید می‌رود که مقاله حاضر گامی کوچک در راستای پر کردن گوشه‌ای از این فقدان بزرگ و جدی باشد. این مقاله به صورت مروری (Review article) به منابع و متون مربوط به اخلاق در حرفه تخصصی آموزش بهداشت پرداخته است. در این مقاله ابتدا کلیاتی در خصوص اخلاق، منشأ پیدایش آن، رویکردها و نظریه‌های حاکم در خصوص اخلاق آورده شده است. پس از آن در بخش دیگری برای اولین بار نسخه فارسی مربوط به کدهای اخلاقی حرفه آموزش بهداشت (در ۶ بند و ۴۷ بخش) آورده شده است که توسط Coalition of national health education organizations (CNHEO) تصویب گردیده است. به طور کلی یکی از عمده‌ترین مسؤولیت‌های آموزش‌دهندگان بهداشت کمک به افراد در جهت اتخاذ تصمیمات عاقلانه مرتبط با سلامتشان می‌باشد. آموزش‌دهندگان بهداشت در عملکرد حرفه‌ای خود با طیفی از موقعیت‌های دشوار و بلاتکلیفی‌ها مواجه می‌شوند. از طرف دیگر آموزش‌دهندگان بهداشت و ارتقادهندگان سلامت خواسته یا ناخواسته به صورت یک الگوی نقش (Role model) برای دیگران عمل می‌کنند. نویسندگان این مقاله آموزش‌های تخصصی و کاربردی را در خصوص موضوعات اخلاقی در آموزش بهداشت برای متخصصان، پژوهشگران، دانشجویان و سایر فعالان در حوزه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت توصیه می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: آموزش بهداشت، ارتقای سلامت، اخلاق

ارجاع: غفاری محتشم، نصیری اصفهانی ساناز، رخشنده‌رو سکینه، شریفی‌راد غلامرضا. **اخلاق در آموزش بهداشت: آیا آموزش‌دهندگان بهداشت با آن آشنا هستند؟** مجله تحقیقات نظام سلامت ۱۳۹۲؛ ۹ (۱): ۱۹-۱۳.

دریافت مقاله: ۱۳۹۱/۰۴/۱۱ پذیرش مقاله: ۱۳۹۱/۰۹/۲۶

مقدمه

در تاریخ زندگی بشر مهم‌ترین عاملی –علاوه بر احساس امنیت بیشتر– که باعث گردید افراد دور هم جمع شوند و روزبه‌روز بر تعدادشان افزوده شود، وجود قوانینی بود که به فراخور زمان و وسعت جمعیت ارایه و به کار گرفته شد. به نظر می‌رسد که از قوانین یاد شده، آن‌هایی بیشتر پذیرفته و فراگیر شدند که بر پایه‌های اخلاقی استوار بودند (۱). مطالعه اخلاق یکی از سه حوزه اصلی فلسفه را تشکیل می‌دهد. واژه اخلاق (Ethic) از

۱- استادیار، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسؤول)
Email: mohtashamg@yahoo.com
۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران
۳- دانشجوی دکتری، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران
۴- استاد، گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-09-04]

لغت قدیمی یونانی Ethos (به معنی صفات و شخصیت انسان) گرفته شده است و تعاریف مختلفی برای آن وجود دارد. Feeney و Freeman (به نقل از Cottrell و همکاران) بیان کردند که «اخلاق مطالعه درست و نادرست، وظیفه و تعهد است». Poland و Beer (به نقل از Cottrell و همکاران) اخلاق را این گونه تعریف نمودند که «اخلاق، مطالعه درست و نادرست در عملکرد انسان است» (۲). اندیشمندان و نویسندگان معاصر از زوایای مختلفی به شناسایی علم‌الاخلاق پرداختند و تعاریف گوناگونی آوردند.

۱- عمل اخلاقی: رفتار ارتباطی پایدار مبتنی بر رعایت حقوق طرف ارتباط است. این موضوع سه حوزه درون شخصی (Intrapersonal)، بین شخصی (Interpersonal) و برون شخصی را شامل می‌شود. یعنی افراد در تعامل با خویش، در تعامل با دیگر انسان‌ها و در رفتار با طبیعت و جانداران از مسؤولیت اخلاقی برخوردار هستند (۳). به طور کلی عمل اخلاقی، انجام هر رفتاری است که منجر به رفاه دیگران می‌گردد (۴).

۲- علم اخلاق: دانشی است که درباره جستجوی هوشیارانه ارزش‌های مثبت، درک معانی آن‌ها، شناختن صفات خوب و بد، چگونگی اکتساب آن‌ها، انجام اختیاری کارهای پسندیده و خودداری از ارتکاب کارهای ناشایست بحث می‌کند. این علم می‌آموزد که چگونه مشکلات انسانی سریع‌تر شناسایی شود و به گونه مؤثرتری حل شود. علم الاخلاق در انسان شوق و علاقه به تعالی‌جویی را ایجاد می‌کند (۵).

۳- در فلسفه اخلاق اسلامی، ویژگی‌های بارزی وجود دارد که تعیین‌کننده خطوط کلی حرکت انسان در سلوک عملی اوست. این ویژگی‌ها از نگرش‌های خاصی در جهان‌بینی گرفته شده است. عقیده بر این است که انسان دارای فطرت اخلاقی است و اخلاق بر نیازهای درونی او استوار است. این فطرت دارای بعد عقلانی و ملازم با آزادی یعنی کنترل غرایز و رها شدن از فشار و اجبار آن‌ها است (۷، ۶).

نظریه‌های اخلاق (Ethical theories)

در زمینه اخلاق نظریه‌های مختلفی وجود دارد که به دو نمونه از بهترین آن‌ها اشاره می‌شود.

۱- فرمالیسم (Formalism): این طبقه را عدم توجه به پایان و برایند نیز می‌نامند. همان گونه که از نامش مشخص است، برای تعیین اخلاقی یا غیر اخلاقی بودن اعمال به ماهیت عمل فرد و تعیین اصول اخلاقی از آنچه که عمل را در ذات خود درست یا نادرست می‌داند، نظر دارد.

۲- غایت‌گرایی (Consequentialism): در این نظریه‌ها وضعیت اخلاقی یک عمل به وسیله توجه به نتایج آن ارزشیابی می‌شود. در واقع طرفداران این نظریه‌ها معتقدند که اگر محصول عملی خوب یا خوشایند باشد، اخلاقی است، ولی اگر محصول عمل خوب نباشد، آن عمل غیر اخلاقی به شمار می‌آید (۲).

اخلاق حرفه‌ای و کدهای اخلاقی (Professional ethics & ethical codes)

در حالی که اصول اخلاقی و ارزش‌ها ممکن است راهنمای انسان در زندگی روزمره باشد، ولی نکته‌ای که وجود دارد این است که ممکن است برای راهنمایی در رفتارها و فعالیت‌های حرفه‌ای کافی نباشد. افراد در محیط کار توسط اخلاق حرفه‌ای راهنمایی می‌شوند. به طور کلی اخلاق حرفه‌ای در محیط کار روی اعمالی که در محیط کار درست و نادرست و یا موضوع عمومی هستند، تمرکز می‌کند. اصول اخلاق حرفه‌ای تمایل یا ترجیحی را بیان نمی‌کند، بلکه به افراد آن چه را که باید انجام دهند و نباید انجام دهند، می‌گوید. در حقیقت «رفتار اخلاقی» انتظارات و توقعات از حرفه‌هاست. بحث در زمینه اخلاق در حوزه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت همچون سایر حوزه‌های علمی امری اجتناب‌ناپذیر است. رفتار اخلاقی برای آموزش‌دهندگان به طور ویژه‌ای اهمیت دارد؛ چرا که آموزش بهداشت به حرفه‌ای با رسالت ارایه خدمت به افراد تعلق دارد. آموزش بهداشت، حرفه‌ای با تعاملات بسیار با افراد است (۸، ۲).

Butler اظهار کرد که برای این که هر حرفه‌ای شایسته و درخور نامش باشد، باید از کدهای اخلاقی -به عنوان استانداردی که بر مبنای آن مورد قضاوت قرار گیرد- برخوردار باشد (۸). ارایه رفتار اخلاقی و حرفه‌ای جهت موفقیت آموزش‌دهندگان بهداشت لازم و ضروری است. منشور اخلاقیات چارچوبی را برای چنین رفتاری ارایه می‌دهد و به

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-09-04]

فعالیت‌های آموزش‌دهندگان بهداشت جهت می‌بخشد (۹). در واقع کدهای اخلاقی آموزش بهداشت جهت ارایه چارچوبی از ارزش‌های مشترک که آموزش بهداشت ممکن است در حدود آن عمل کند، طراحی شده است (۱۰).

اولین کدهای اخلاقی جهت هدایت رفتارهای حرفه‌ای آموزش‌دهندگان بهداشت به سمت بالاترین استانداردهای فعالیت‌های حرفه‌ای در سال ۱۹۷۶ توسط جامعه آموزش بهداشت عمومی (Society for public health education یا SOPHE) تدوین شد. سپس ائتلاف سازمان‌های ملی آموزش بهداشت (Coalition of national health education organizations یا CNHEO) در سال ۱۹۹۵ تشکیل شد. این سازمان به همراه کمیسیون ملی برای تأیید مدارک آموزش بهداشت (National commission for health education credentialing یا NCHEC) کنفرانسی را تشکیل دادند که در طی آن پیشنهاد شد که تلاش‌ها در جهت تدوین کدهای اخلاق حرفه‌ای به طور گسترده توسعه یابد.

اولین طرح نهایی کدهای اخلاقی همسان شده در نوامبر ۱۹۹۸ در واشنگتن ارایه گردید. در سال ۱۹۹۹ توسط تمامی نمایندگان سازمان‌ها پذیرفته شد و برای حرفه آموزش بهداشت منتشر گردید. در نهایت آخرین نسخه از کدهای اخلاقی بعد از ۳ سال مرور و بازنگری توسط Smith در ۸ فوریه سال ۲۰۱۱ تصویب شد که در مجموع دارای ۶ بخش و ۴۷ بند به شرح زیر می‌باشد (۱۱):

بند اول: مسؤولیت در قبال عموم (Responsibility to the public)

مسؤولیت‌های آموزش‌دهندگان بهداشت آموزش و ارتقا، حفظ و بهبود سلامت افراد، خانواده‌ها، گروه‌ها و اجتماعات است. وقتی در میان افراد، گروه‌ها، سازمان‌ها، انجمن‌ها یا مؤسسات اختلافی بر سر مسایلی روی می‌دهد، آموزش‌دهندگان بهداشت ضمن این که اصول استقلال افراد، حقوق بشر و عدالت را رعایت می‌کنند، باید تمام موضوعات را مورد توجه قرار دهند و به آن‌هایی که سلامت و رفاه اشخاص و عموم را ارتقا می‌بخشند، اولویت دهند.

بخش اول: آموزش‌دهندگان بهداشت از حقوق افراد برای تصمیم‌گیری‌های آگاهانه در مورد سلامت خودشان –مادامی که این تصمیمات خطری را برای سلامت دیگران ایجاد نکند– حمایت می‌کنند.

بخش دوم: آموزش‌دهندگان بهداشت فعالیت‌ها و سیاست‌های اجتماعی را تقویت می‌کنند و می‌پرورانند که حداکثر مزایای بهداشتی را ایجاد می‌کند و مخاطرات قابل پیشگیری و نابرابری‌ها را برای تمام گروه‌های مرتبط محدود می‌کند و به حداقل می‌رساند.

بخش سوم: آموزش‌دهندگان بهداشت مزایای بالقوه، مخاطرات و یا نتایج و پیامدهای مرتبط با خدمات و برنامه‌هایی که ارایه می‌دهند، با دقت و صحت ابلاغ می‌کنند.

بخش چهارم: آموزش‌دهندگان بهداشت مسؤولیت اقدام در مسایلی که می‌تواند روی سلامت افراد، خانواده‌ها، گروه‌ها و اجتماعات اثر بگذارد، می‌پذیرند.

بخش پنجم: آموزش‌دهندگان بهداشت در خصوص ویژگی‌ها و محدودیت‌های آموزش، مهارت‌ها و تجارب خود در ارایه خدمات متناسب با میزان قابلیت‌های حرفه‌ای خود صادق می‌باشند.

بخش ششم: از نظر اخلاقی، آموزش‌دهندگان بهداشت ملزم به رعایت، اطمینان دادن و حمایت از حریم خصوصی، رازداری و شأن افراد می‌باشند.

بخش هفتم: آموزش‌دهندگان بهداشت برای ارتقای ادراکات و مسؤولیت‌های شخصی افرادی که ممکن است تحت تأثیر موضوعات قرار گیرند، به طور فعالانه‌ای افراد، گروه‌ها و اجتماعات را در تمام فرایند آموزشی درگیر می‌کنند.

بخش هشتم: آموزش‌دهندگان بهداشت حقوق دیگران را برای داشتن ارزش‌ها، نگرش‌ها و عقاید گوناگون محترم می‌شمارند.

بند دوم: مسؤولیت در قبال حرفه (Responsibility to the profession)

آموزش‌دهندگان بهداشت در قبال رفتار حرفه‌ای، اعتبار و شهرت شغلی خود و نیز ترویج رفتار اخلاقی در میان همکاران خود مسؤول هستند.

بخش اول: آموزش‌دهندگان بهداشت از طریق مطالعه

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-09-04]

مستمر، عضویت، مشارکت و رهبری در سازمان‌های حرفه‌ای و درگیری در موضوعات مرتبط با سلامت عموم می‌توانند قابلیت‌های حرفه‌ای خود را حفظ، بهبود و توسعه دهند.

بخش دوم: آموزش‌دهندگان بهداشت در تعاملاتشان با دیگران استانداردهای غیر تبعیض‌آمیز رفتار را طراحی و ترویج می‌کنند.

بخش سوم: آموزش‌دهندگان بهداشت مباحثه نقادانه را جهت حفظ و ارتقای حرفه تشویق می‌کنند و می‌پذیرند.

بخش چهارم: آموزش‌دهندگان بهداشت از طریق بازنگری روش‌های موجود و با اشتراک‌گذاری نتایج فعالیت‌های خود به حرفه کمک می‌کنند.

بخش پنجم: آموزش‌دهندگان بهداشت از حقیقت و اختلاف سلایق شغلی درک‌شده مطلع می‌باشند و شفافیت تضادها و اختلاف نظرها را افزایش می‌دهند.

بخش ششم: آموزش‌دهندگان بهداشت در زمینه دستاوردها و همکاری‌های شغلی خود، اطلاع‌رسانی مناسبی به دیگران ارایه می‌دهند.

بخش هفتم: آموزش‌دهندگان بهداشت زمانی که به یک عمل غیر حرفه‌ای شک می‌کنند (که مبادا خلاف قوانین اخلاقیات حرفه باشد و به حرفه بی‌حرمتی کند)، به صراحت و آشکارا با همکاران، کارفرمایان و سازمان‌های حرفه‌ای گفتگو می‌کنند.

بند سوم: مسؤولیت در قبال کارفرمایان (Responsibility to employers)

آموزش‌دهندگان بهداشت مرزهای قابلیت‌های حرفه‌ای خود را می‌شناسند و در قبال فعالیت‌ها و اقدامات حرفه‌ای خود مسؤول می‌باشند.

بخش اول: آموزش‌دهندگان بهداشت به طور دقیقی ویژگی‌های خود و ویژگی‌های افرادی را که آن‌ها معرفی و پیشنهاد می‌کنند، نشان می‌دهند.

بخش دوم: آموزش‌دهندگان بهداشت هنگام انجام مسؤولیت‌های شغلی خود، استانداردهای موجود مبتنی بر شواهد، نظریه‌ها و دستورالعمل‌ها را به عنوان معیار و شاخص استفاده می‌کنند و به کار می‌گیرند.

بخش سوم: آموزش‌دهندگان بهداشت خروجی‌های بالقوه برنامه‌ها و خدمات را به طور صحیحی به کارفرمایان نشان می‌دهند.

بخش چهارم: آموزش‌دهندگان بهداشت تعهدات (تعهدات مختلفی که باید به آن‌ها عمل کنند)، تعارض منافع و تأیید محصولات را پیش‌بینی و آشکارا ابراز می‌کنند.

بخش پنجم: آموزش‌دهندگان بهداشت آن دسته از انتظارات کارفرمایان که با اخلاق حرفه‌ای خود مغایرت دارد، می‌شناسند و آشکارا به کارفرمایان ابلاغ می‌کنند.

بخش ششم: آموزش‌دهندگان بهداشت قابلیت‌ها و شایستگی‌ها را در حوزه‌های عمل حرفه‌ای خود حفظ می‌کنند.

بخش هفتم: آموزش‌دهندگان بهداشت در خصوص امانتداری و شفافیت در تخصیص منابع مرتبط با کارشان مسؤول می‌باشند.

بند چهارم: مسؤولیت در ارایه آموزش بهداشت (Responsibility in delivery of health education)

آموزش‌دهندگان بهداشت آموزش بهداشت را به طور کامل و به درست ارایه می‌دهند. آن‌ها از طریق انطباق راهبردها و روش‌ها با نیازهای جمعیت‌ها و اجتماعات گوناگون، حقوق، شأن، محرمانگی و ارزش همه افراد را محترم می‌شمارند.

بخش اول: آموزش‌دهندگان بهداشت به تنوع فرهنگی و اجتماعی حساس هستند و در هنگام برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌ها مطابق مقررات عمل می‌کنند.

بخش دوم: آموزش‌دهندگان بهداشت از آخرین پیشرفت‌ها در نظریه‌ها، تحقیقات و اقدامات آموزش بهداشت آگاه، مطلع و به‌روز باقی می‌مانند.

بخش سوم: آموزش‌دهندگان بهداشت از راهبردها و روش‌های با پایه و اساس و معتبر استفاده می‌کنند و به توسعه استانداردها، نظریه‌ها، رهنمودها، داده‌ها و تجارب حرفه‌ای کمک می‌کنند.

بخش چهارم: آموزش‌دهندگان بهداشت به یک ارزشیابی جدی هم در زمینه اثربخشی برنامه‌ها و هم در زمینه روش‌های استفاده شده در راستای دستیابی به نتایج متعهد می‌باشند.

بخش پنجم: آموزش‌دهندگان بهداشت به جای اجبار یا

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-09-04]

تهدید، اتخاذ سبک‌های زندگی سالم را از طریق انتخاب‌های آگاهانه ترویج و افزایش می‌دهند.

بخش ششم: آموزش‌دهندگان بهداشت نتایج بالقوه از خدمات پیشنهاد شده، راهبردها و تصمیمات نامعلوم را به تمام افرادی که تحت تأثیر قرار خواهند گرفت، ابلاغ می‌کنند.

بخش هفتم: آموزش‌دهندگان بهداشت به طور فعالانه‌ای با شاغلان زمینه‌های علمی مختلف همکاری و ارتباط برقرار می‌کنند و مهارت‌ها و کمک‌های این گروه‌ها را محترم می‌شمارند.

بند پنجم: مسؤولیت در تحقیق و ارزشیابی (Responsibility in research and evaluation)

آموزش‌دهندگان بهداشت از طریق فعالیت‌های تحقیق و ارزشیابی به سلامت افراد کمک می‌کنند. آن‌ها در برنامه‌ریزی و هدایت تحقیق‌ها و ارزشیابی‌ها بیشتر بر حسب قوانین و مقررات فدرال و ایالتی، سیاست‌های سازمانی و مؤسسه‌ای و استانداردهای حرفه‌ای عمل می‌کنند.

بخش اول: آموزش‌دهندگان بهداشت طرفدار آن دسته از اصول و اقدامات پژوهشی و ارزشیابی می‌باشند که هیچ آسیبی به افراد، گروه‌ها، جامعه و محیط وارد نکند.

بخش دوم: آموزش‌دهندگان بهداشت این موضوع را رعایت می‌کنند که مشارکت در تحقیق داوطلبانه و بر مبنای رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان می‌باشد.

بخش سوم: آموزش‌دهندگان بهداشت اسرار، حقوق و شأن مشارکت‌کنندگان در تحقیق را محترم می‌شمارند و نسبت به آن‌ها تعهداتی را می‌پذیرند.

بخش چهارم: آموزش‌دهندگان بهداشت تمام اطلاعات به دست آمده از شرکت‌کنندگان را محرمانه تلقی می‌کنند، مگر این که به طریق دیگری توسط قانون مورد احتیاج قرار گیرد. مشارکت‌کنندگان به طور کامل از فرایندهای افشای اطلاعات آگاه و مطلع هستند.

بخش پنجم: آموزش‌دهندگان بهداشت فقط برای کاری که واقعاً انجام می‌دهند، اعتبار دریافت می‌نمایند (از قبیل قدرت و اختیار) و به مشارکت‌های دیگران اعتبار متناسب می‌بخشند.

بخش ششم: آموزش‌دهندگان بهداشتی که به عنوان مشاوران تحقیق یا ارزشیابی خدمت می‌کنند، محرمانه بودن نتایج را حفظ می‌کنند، مگر این که مجوزی صادر شود و یا جهت حمایت و حفاظت از سلامت و ایمنی سایرین این عمل صورت گیرد.

بخش هفتم: آموزش‌دهندگان بهداشت برای تقویت مؤثر تبدیل تحقیق به عمل، نتایج تحقیق‌ها و ارزشیابی‌های خود را به طور عینی، صحیح و به موقع گزارش می‌کنند.

بخش هشتم: آموزش‌دهندگان بهداشت آشکارا تضاد سلایق را در فرایند تحقیق، ارزشیابی و فرایند انتشار اطلاعات به اشتراک می‌گذارند.

بند ششم: مسؤولیت در آمادگی حرفه‌ای (Responsibility in professional preparation)

افرادی در تعلیم و تربیت آموزش‌دهندگان بهداشت دخیل هستند. این افراد مسؤول می‌باشند که از طریق ارایه آموزش با کیفیت –که هم برای این حرفه و هم برای عموم مردم سودمند است– همان احترام و رفتاری را اعمال کنند که در مورد گروه‌های دیگر انجام می‌شود.

بخش اول: آموزش‌دهندگان بهداشت دانشجویان را – برای برنامه آمادگی حرفه‌ای– بر مبنای فرصت‌های برابر برای همه، عملکرد علمی افراد، توانایی‌ها و کمک بالقوه به سلامت حرفه و عموم انتخاب می‌کنند.

بخش دوم: آموزش‌دهندگان بهداشت تلاش می‌کنند تا فارغ از انواع اشکال تبعیض و آزار، یک محیط آموزشی و فرهنگی هدایت‌کننده به سوی سلامت را برای تمام افراد درگیر ایجاد کنند.

بخش سوم: بعضی از آموزش‌دهندگان بهداشت در آمادگی حرفه‌ای دخالت دارند و برنامه‌ریزی دقیقی را طراحی می‌کنند. این افراد مواد و محتوی‌هایی را ارایه می‌دهند که درست و دقیق است، از نظر فرهنگی و توسعه‌ای متناسب است، بازخورد منطقی و سریعی می‌دهد، انتظارات روشن و منطقی بیان می‌نماید، ارزیابی‌های کافی و بی‌طرفانه و نیز ارزشیابی‌های فوری از فراگیران انجام می‌دهد.

بخش چهارم: آموزش‌دهندگان بهداشت در زمینه فرصت‌های شغلی، توسعه و پیشرفت به فراگیران مشاوره‌های

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-09-04]

عینی، جامع و دقیق ارایه می‌دهند و به آن‌ها در تأمین امنیت شغلی و یا فرصت‌های آموزشی در آینده کمک می‌کنند.

بخش پنجم: آموزش‌دهندگان بهداشت برای پیشرفت، رشد و ترقی حرفه‌ای فراگیران فرصت‌های هدفمندی را فراهم می‌آورند و نظارت و رسیدگی مناسبی در این خصوص انجام می‌دهند (۱۱).

نتیجه‌گیری

آموزش‌دهندگان بهداشت در مسیر فعالیت‌های حرفه‌ای خود با موقعیت‌ها و شرایط دشوار تصمیم‌گیری مواجه می‌شوند. بنابر آن چه اشاره شد در خصوص وظایف خطیر این افراد و مسؤولیت آن‌ها به عنوان الگوی نقش، توجه به ملاحظات اخلاقی در حوزه این رشته مانند سایر حوزه‌های علمی امری کاملاً جدی و ضروری است. نویسندگان این مقاله آموزش‌های تخصصی و کاربردی را در خصوص موضوعات اخلاقی در آموزش بهداشت برای متخصصان، پژوهشگران، دانشجویان و سایر فعالان در حوزه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت توصیه می‌کنند.

References

1. Tabatabaei SM, Kalantar Hormozi AJ. Fundamentals of medical ethics from view of Islamic literature and Iranian medical famouses. Pajouhesh Dar Pezeshki 2011; 35(1): 1-6. [In Persian].
2. Cottrell RR, Girvan JT, McKenzie JF. Principles & Foundations of Health Promotion and Education. 3rd ed. London, UK: Pearson College Division; 2006.
3. Framarz Qaramaleki A. Organizational ethics. 1st ed. Tehran, Iran: Saramad Publications; 2009. p. 39. [In Persian].
4. Hosseinian S. Ethics in counseling and psychology. 1st ed. Tehran, Iran: Kamal-e-Tarbiat Publications; 2006. p. 15-20. [In Persian].
5. Depender W, Chandler WI. Clinical ethics: an invitation to healing professionals. Trans. Hejazi N. Tehran, Iran: Hayyan Publication; 2005. p. 29. [In Persian].
6. Motahhari M. An introduction on Islamic worldview. Qom, Iran: Sadra Publications; 2007. p. 72. [In Persian].
7. Framarz Qaramaleki A. Professional ethics in Islam and Iran acculturated. 2nd ed. Tehran, Iran: Cultural and Social Studies Center; 2009. p. 371-2. [In Persian].
8. Butler JT. Principles of Health Education and Health Promotion. 3rd ed. New York, NY: Brooks/Cole; 2000. p. 110-9.
9. Kattenbraker M. Health education research and publication: ethical considerations and the response of health educators [Thesis]. Carbondale, IL: School of Graduate, Southern Illinois University Carbondale; 2007. p. 4.
10. Marks R, Shive SE. Improving our application of the health education code of ethics. Health Promot Pract 2006; 7(1): 23-5.
11. American Alliance for Health PERaDA. Development of unified code of ethics for the health education profession [Online]. 2012 [cited 2012 May 15]; Available from: URL: http://www.aahperd.org/aahe/publications/upload/Development-of-a-Unified-Code-of-Ethics-PDF-9-2009.pdf/

www.mui.ac.ir

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-09-04]

Ethics in Health Education: Are Health Educators Familiar with it?

Mohtasham Ghafari[1], Sanaz Nasiri Isfahani[2], Sakineh Rakhshandero[3], Gholamreza Sharifirad[4]

Review Article

Abstract

Because of risks and uncertainties associated with research and medical interventions, ethical considerations are often necessary for medical research. Unfortunately, these ethical considerations have not been addressed extensively in the field of health education and health promotion. In Iran, sources and texts related to ethics and health education/health promotion are very limited. Therefore, we hoped the present paper would be a small step toward filling a corner of this great gap. This paper is a review of literature and resources related to ethics in the health education/health promotion profession. In the first part of this article, generalities about ethics, and approaches and theories of the origin and emergence of morality are given. Then, in another part of this paper, the Persian version of the ethical codes for the health education/health promotion profession (6 sections and 47 articles), which has been approved by the coalition of national health education organizations (CNHEO), has been presented for the first time. In general, one of the main responsibilities of health educators is to help individuals make wise decisions related to their health. Health educators in their professional practices encounter a range of difficult and uncertain situations. On the other hand, health educators act as a role model for others. The authors of this paper recommend specialized and practical training on ethical issues in health education for professionals, researchers, students, and other activists in the field of health education and health promotion.

Keywords: Health Education, Health Promotion, Ethics

Citation: Ghafari M, Nasiri Isfahani S, Rakhshandero S, Sharifirad Gh. **Ethics in Health Education: Are Health Educators Familiar with That it?** J Health Syst Res 2013; 9(1): 13-9.

Received date: 01/07/2012 Accept date: 26/11/2012

1- Assistant Professor, Department of Public Health, School of Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran (Corresponding Author) Email: mohtashamg@yahoo.com
2- MSc Student, Department of Public Health, School of Public Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
3- PhD Candidate, Department of Public Health, School of Public Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
4- Professor, Department of Health Education and Health Promotion, School of Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-09-04]